

چکیده: هدف از این پایان نامه، بررسی پیامدهای فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بر خاورمیانه است. لذا سعی می شود به این سوال پاسخ داده شود که تا چه اندازه این فروپاشی بر اوضاع داخلی کشورهای خاورمیانه و روابط منطقه ای این کشورها با یکدیگر اثر گذاشته است؟ تحقیق حاضر که به روش کتابخانه‌ای انجام یافته، مشتمل بر دو بخش کلی است. بخش اول، طی سه فصل به اوضاع خاورمیانه، در قبل و بعد از فروپاشی شوروی، روابط شوروی با کشورهای مختلف خاورمیانه و جمهوری فدراتیو روسیه می پردازد. در بخش دوم نیز، تاثیر فروپاشی شوروی بر ایران، کشورهای خاورمیانه و جمهوری های مسلمان آسیای میانه و قفقاز مورد بررسی قرار می گیرد. یافته های تحقیق نشان می دهد، فروپاشی شوروی اثرات مختلفی بر خاورمیانه داشته است. از جمله این اثرات، تحول در مفهوم جغرافیایی خاورمیانه می باشد. بدینصورت که قبل از فروپاشی شوروی، خاورمیانه شامل تعداد زیادی کشور عربی به اضافه ایران و ترکیه بود و منظور از خاورمیانه، خاورمیانه عربی بود. اما بعد از فروپاشی شوروی، جمهوریهای آسیای میانه نیز به این منطقه اضافه شدند و خاورمیانه غیرعربی را تشکیل دادند. در رابطه با روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای منطقه می توان گفت که ایران همواره سعی در گسترش روابط خود با این جمهوریها دارد، اما وضعیت اقتصادی ایران این اجازه را نمی دهد تا کمکهای مالی قابل توجهی انجام بدهد. لذا، فعالیتهای فرهنگی و سیاسی عمده ترین بخش فعالیت ایران در این منطقه می باشد. از طرف دیگر، اختلافات مرزی جمهوریهای تازه استقلال یافته، موجب درگیریهای نظیر جنگ آذربایجان و ارمنستان شده است. این مساله وابستگی آنها به کمکهای روسیه را شدیدتر می کند. نگرانی غربی ها از گسترش اسلامگرایی در آسیای میانه از دیگر اثرات فروپاشی شوروی است. این نگرانی ناشی از دو مساله است. اول اینکه غربی ها همواره حساسیت ویژه ای نسبت به اسلام داشته اند. عامل دوم این است که آمریکا بعد از فروپاشی شوروی همواره دنبال دشمن تراشی برای خود بوده است تا از آن برای اهداف سیاسی و نظامی خود استفاده کند، و در این راستا، اسلام انتخاب اول آمریکا بوده است. موضوع: شوروی، فروپاشی، خاورمیانه، قفقاز، آسیای مرکزی، روسیه فدراتیو.